

ORTAKLIKLAR:

Küçük Birikimlerin Kâr Getiren Çok Ortaklı
Müesseselere Dönüştürülmesi

Hazırlayan: Ahmet YAŞAR

İGIAD Yayınları: 2
Cep Kitapları: 1

© İGIAD 2004, Her hakkı mahfuzdur.

Yayına Hazırlık
Ahmet YAŞAR

Kitap Tasarımı
ARTUS

Baskı
ERKAM MATBAASI

İstanbul, Şubat 2004

İktisadî Girişim ve İş Ahlâkı Derneği

İGIAD

Alemdağ Cad. Yanyol Sok. No: 10/16
ÜSKÜDAR 34692 İSTANBUL
Tel: +90 216 316 58 51 Faks: +90 216 316 07 78
www.igiad.com / info@igiad.com

İÇİNDEKİLER

Önsöz	4
I. Ortaklıklar	5
II. İslam Hukukunda Şirketler	6
1. Mudârebe: Emek - Sermaye Ortaklığı	8
2. İnân Ortaklığı: Sermaye Ortaklığı	11
3. Vucûh Şirketi: Kredi Ortaklığı	12
4. Mufâvaza Ortaklığı: Eşitlik Esasına Dayalı Sermaye Ortaklığı	13
III. Günümüzdeki Beşeri Sistemlerde Ortaklıklar	14
1. Kollektif Şirket	15
2. Komandit Şirket	15
3. Anonim Şirket	16
4. Limited Şirket	18
IV. Ortaklıklarla İlgili Bazı Konular	20
V. Ortaklıkla İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Mevzular	21
1. Şirket Anasözleşmesinde Bulunması Gereken Hususlar	21
2. Ortaklık Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	22
3. Ortaklıkta İşi Yöneten İnsanda Bulunması Gereken Özellikler	24
4. Ortaklıkla İlgili Bazı Ahlâkî Tespitler	24
VI. Ortaklıkla İlgili Temel Hukuki Noktalar	27
Dipnotlar	33
Kaynakça	33
Ekler	
Ek - 1: Anonim Şirket Anasözleşmesi	34
Ek - 2: Limited Şirket Anasözleşmesi	38

ÖNSÖZ

Emek ve sermayenin birleştirilmesi suretiyle oluşturulan ortaklıklar, küçük girişimcilerin ekonomik hayatın içerisine dahil olmaları hususunda çok önemli fonksiyonlar ifa etmektedirler. Ticarî bir girişim olmanın yanısıra ortaklıklar, orta ve büyük-ölçekli işletmelerin daha büyük yatırımlar yapabilmeleri için gerekli sermaye ve uygun maliyetli finansmanı sağlamaktadırlar. Ancak, ortaklıkların başlamasında daha önemli olanı bunu devam ettirebilmektir. "Çok Ortaklı Girişimciliği" destekleyen İGİAD, ticari anlamda ortak olan veya olmayı planlayan kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerinde gerek maddî, gerekse manevî sorun yaşamamaları için bazı hatırlatmalarda bulunmak amacıyla elinizdeki bu cep kitabını hazırladı.

Bu çalışma çok sayıda kişinin öneri ve katkılarıyla ortaya çıktı. Başta ortaklıklar mevzuunda tecrübe ve önerilerini aktaran Hüseyin Akkuş, Halim Özdemir, Davut Şanver ve Alpaslan Durmuş beyler ve bu öneriler ışığında bu cep kitabını hazırlayan Ahmet Yaşar olmak üzere, emekleri geçen herkese teşekkür ederim.

Saygılarımla

Şükrü Alkan
İGİAD Yönetim Kurulu Başkanı

ORTAKLIKLAR:
Küçük Birikimlerin Kâr Getiren Çok Ortaklı
Müesseselere Dönüştürülmesi

I. Ortaklıklar

Ortaklık, şirket kelimesinin yerine kullanılan bir kavram olup sözlükte, katılmak ve iştirak etmek anlamına gelir. Terim olarak ise, iki veya daha fazla girişimcinin ortak iktisadi bir gayeye erişmek için emek, para ve mallarını bir sözleşme ile birleştirmeleri anlamında kullanılır.

İş ortaklıkları bütün toplumların iktisadî hayatlarının vazgeçilmez öğelerinden birisidir ve dolayısıyla birlikte iş yapma fikrine her çağda rastlamak mümkündür. Ortaklık müessesesi insanların hemcinsleriyle birlikte yaşamaya başlamalarıyla ve müşterek gayelerle bir araya gelmeleriyle ortaya çıkmıştır. Ancak hukuki anlamda ortaklık niteliğindeki ilk iştiraklere Bâbil’de, Mezopotamya’da, Yahudi hukukunda, eski Yunan, Roma ve Bizans hukukunda rastlanır. Daha sonraki toplumlarda da bu ortaklıkların izini sürmek mümkündür.

Arap yarımadasında da İslam’dan önce ortaklık uygulanmakta olan bir ticari yöntemdir. Nitekim bu ticari faaliyetler, İslamiyet’in bu coğrafyada zuhur etmesi ile birlikte gelişerek Çin-Hind ile Akdeniz-Avrupa arasında giderek yoğunlaştı. İslam’da faizin yasaklanması mal tedavülünü olumsuz etkilemedi; zira hem alternatif finans yöntemleri geliştirildi, hem de bilhassa İran’ın fethiyle Darü’l-İslâm’a büyük miktarda para-sermaye akmaya başladı. Gerek kendi iç dinamizmi, gerek fetihlerin sağladığı dış kaynaklarla büyük bir gelişme gösteren ‘İslam sermayesi’, Avrupa tüccarı için de model alınan örgütlenme biçimleri gerçekleştirdi.

İslam dininin kısa zaman içerisinde çok geniş bir coğrafyaya yayılması, İslam cemaatinin kıtalararası dev bir ticaret ağı kurmasına yardımcı oldu. Büyük çaptaki

bu ticaret ilişkisinin, ancak sermayelerini, emeklerini ve girişimciliklerini bir araya getiren güçlü bir tüccarlar ağı sayesinde gerçekleştiği muhakkaktır. Her biri başka bir kişinin elinde bulunan bu ekonomik unsurların bir araya gelmesi, iş ortaklıkları hukukunun varlığıyla mümkün olmuştur. 7. ve 8. yüzyıl İslam hukukçularının gayretleri sonucu, resmi, kapsamlı ve ayrıntılı bir iş hukuku oluşturulmuş ve bu standartlaşan hukuk sistemi daha sonra İslam coğrafyasının dışına taşarak, özellikle de Avrupa'ya yayılmıştır.

İş ortaklıklarının bütün dünyaya yayılması, medeniyetler arası karşılıklı işletme usulü ve iş tekniği alışverişinin örneklerindedir. Mudârebe sistemi 10. yüzyıl gibi erken bir dönemde Avrupa'da uygulanmaya başlamıştır. Hakeza, müfâvaza (*compagnia*) ve inân (*societas*) gibi ortaklık biçimleri de İslam medeniyetinin Avrupa iş dünyasına katkıları arasında yer almaktadır. Öte yandan Avrupa, Müslüman iş dünyasına anonim şirket, tasarruf bankacılığı ve son olarak da risk sermayesi tekniklerini öğreterek katkıda bulunmuştur.

II. İslam Hukukunda Şirketler

İslam'da şirket Kitap, sünnet ve sahabe uygulaması delillerine dayanır. Kuran'da ortaklıktan söz eden âyetler bulunmaktadır. Doğrudan ortaklıkla ilgili âyette, ortakların birbirine karşı haksızlık yapmalarından söz edilmesi şirketlerin en zayıf noktasına dikkat çekmek için olmalıdır. "Doğrusu, ortakların çoğu birbirinin haklarına tecavüz ederler. Ancak iman eden ve iyi iş yapanlar bunun dışındadır. Bunların sayısı ne kadar da azdır".¹ Diğer âyet, ana bir kardeşlerin miras malda eşit hakka sahip olduklarını bildirmektedir. "Eğer ana bir erkek veya kız kardeşlerin sayısı birden fazla ise, onlar üçte birde ortaklardır".²

Ebu Hureyre'nin naklettiği kutsi bir hadiste şöyle buyrulur: "İki ortak birbirine hıyanet etmediği sürece,

üçüncüsü benim. Eğer onlar birbirine hıyanet ederlerse, ben aralarından çekilirim."³ Bu hadis sadece şirketin meşruluğuna dair bir delil değil, aynı zamanda insanları şirket kurmaya teşvik etmekte ve cesaretlendirmektedir. Ortaklar birbirlerine karşı ihanet etmezse Allah onlara yardım, başarı ve felah nasip eder, çünkü Allah dürüst, birbirini aldatmayan ortaklarla beraber olduğunu yani onlara yardımını ve sermayelerine bereket vereceğini vaad etmektedir. Aralarında ihtilafın çıkması demek, sermayelerinden ve mallarından bereketini kaldıracağı anlamına gelir. Yine başka hadis-i şeriflerinde Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Allah'ın kudret eli, ortaklar birbirine hıyanet etmediği sürece, onların üzerindedir".⁴ "Kârın paylaşılması, ortakların serbestçe belirlediği şartlara göre olur. Zarara katlanma ise, sermaye oranlarına göredir".⁵

Şirket ortaklarının hazırlayıp onaylayacakları, âyet ve hadislerle çelişmeyen ana sözleşme hükümleri, bütün ortaklar için bağlayıcı olur. Mü'minin yaptığı sözleşmelere uymasını gerektiğini bildiren çeşitli âyet ve hadisler bulunmaktadır. Kısaca Kur'an'da şöyle buyrulur. "Ey iman edenler! Akitleri(n gereğini) yerine getiriniz".⁶ "Verdiğiniz sözü yerine getirin, çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir".⁷ Hz. Peygamber'in aşağıdaki hadisi bu konuda belirleyicidir: "Müslümanlar kendi aralarında belirledikleri şartlara uyarlar. Ancak haramı helal, helalı haram kılan şart bunun dışındadır".⁸

Yukarıdaki Kur'an ayetleri ve hadisler, İslam'ın insanların mali güçlerini, bilgilerini ve emeklerini birleştirerek ticari faaliyetlerde bulunmasını teşvik ettiğini göstermektedir. Nitekim Kur'an ve hadisler esas alınarak düzenlenen fıkıh eserleri de, Hz. Muhammed'den Ebu Hureyre yoluyla gelen yukarıda zikredilen hadis-i kudsiye dayanarak ortaklıkları teşvik etmişlerdir.

Klasik İslam hukukçuları şirketleri; mülk şirketleri ve akit şirketleri şeklinde iki kısma ayırırlar. Mülk ortaklığı, basit bir surette "iki veya daha çok kimsenin şirket akdi olmadan bir şeye müştereken sahip olmaları", şeklinde tanımlanabilir. Bu ortaklığın en iyi örneği, miras, bağış ve vasiyet gibi bir yolla, birden çok kişinin bir mala ortak olmasıdır. Bu ortaklıkta, her bir ortak diğerinin izni olmadıkça, ortak malda tasarruf edemez. Akit ortaklıkları ise iki veya daha fazla kişi arasında sermayesi ve kârı müşterek olmak üzere kurulan ortaklıklardan ibarettir. Akit ortaklıkları, karşılıklı rızaya dayalı olarak kurulurlar, ihtiyaridirler. Diğer bir ifadeyle, kurulabilmeleri için tarafların rıza beyanlarının açıklanması demek olan "icap" ve "kabul"e ihtiyaç gösterirler. Ortaklardan birinin bir miktar parayı diğerine verip "sen de bu kadar para koyarak ortak alışveriş yap" deyip, diğeri de bir şey söylemeden dediğini yapsa akit yine kurulmuş olur.

İslam toplumlarında, Asr-ı Saadetle uygulanmaya başlanan ve 7. ve 8. yüzyıllardaki İslam fıkıhçıların gayretleriyle standartlaşan, girişimcilere finansman kaynağı sağlayan ortaklık çeşitlerinin (akit şirketleri) başlıcaları, mudârebe, inân, vucûh ve mufâvaza şirketleridir.

1. Mudârebe: Emek- Sermaye Ortaklığı

"amel benim sermaye onun ve faide-i hâsıla beynimizde bi'l münasafa..."

En iyi bilinen ve muhtemelen en yaygın İslami ortaklık şekli mudârebedir. Mudârebe, sermayedarın belli miktar parasını ya da malını, işletmeciye ticaret amacıyla vererek elde edilecek kârı, anlaşma esaslarına göre paylaşmaları ve meydana gelebilecek zarara ise sermaye sahibinin katlanması esasına dayanan ortaklık çeşidine denir. Diğer bir ifadeyle, Mudârebe sermayede değil, sadece gerçekleştiğinde kârda bir ortaklıktır. Sermayeye gelen zarar mal sahibince karşılanır. İş sadece işle-

tici ortak tarafından yürütülmektedir.

Mudârebe ortaklığında sermaye, işletmecinin elinde emanet hükümlerine tabidir. İşletmeci, mudârebe sözleşmesindeki şartlara uymaz veya kusurlu yahut kasıtlı davranışlarıyla sermayenin heder olmasına neden olursa sermayeyi tazmin etmek zorundadır. Eğer sermaye, işletmecinin kasıt, kusur veya ihmali bulunmaksızın telef olursa sermayeyi tazmin etmesi gerekmez. Buna göre, hesap dönemi sonunda zarar ortaya çıkarsa, bu yalnız sermaye sahibine ait olur. Zarar önce kârdan düşürülür. Kâr yeterli olmazsa ana sermayeden karşılanır. Ana sermayenin de yeterli olmadığı borçlar sermaye sahibine aittir. Ancak işletmecinin hakkı yalnız kâr üzerinde olduğu için, son iki durumda onun emeği karşılıksız kalmış olur. Diğer bir ifadeyle, işletmecinin zarara katlanması, emeğinin boşa gitmesi şeklinde ortaya çıkar. Bu yüzden işletmeci kâr edebilmek için olanca gücüyle çalışmak zorunda bulunur.

Kökleri İslam öncesine dayanan Mudârebe kurumu, Risaletten önce Hz. Peygamberin tatbik ettiği ve İslam'la birlikte meşru görülerek uygulanmaya devam edilen bir ortaklık türüdür. Mudârebe ortaklıkları, özellikle fıkha dahil edildikten sonra tüm İslam dünyasına yayılmıştır. Hz. Ömer'in, yetimhanelere ait paraları Medine ve Irak arasında ticaret yapan tacirler aracılığıyla işlettirdiği bilinmektedir. Ayrıca, Hz. Ömer'in halifeliği sırasında mudârebenin devletle fert arasında da uygulandığı görülmektedir. Nitekim Irak valisi Ebu Musa el-Eş'ari merkeze göndereceği bir kısım parayı Hz. Ömer'in iki oğluna sermaye olarak vermiş, Irak'tan alacakları ticaret mallarını Medine'de sattıktan sonra, anaparayı devlet hazinesine teslim etmelerini istemiştir. Hz. Ömer anaparayı ve kârın yarısını hazineye gelir kaydetmiş, kârın diğer yarısını ise, iki oğlu aralarında paylaşmışlardır.

Mudârebe, İslam'ın yayılmasına paralel olarak tüm Ortadoğu ve Kuzey Afrika taraflarında kendine uygulama imkanı bulmuştur. 15. yüzyıl gibi geç dönemde bile Hint Okyanusu'ndaki gemicilik faaliyetleri "çoklu mudârebe" olarak adlandırılabilir bir şekilde örgütlenmişti.

15. yüzyılın sonunda Asya'da armatörlük ticaretten henüz ayrılmamıştı. Gemi sahibi henüz bağımsız bir konumda değildi ve nakliyat maliyetlerini tümüyle üstlenmemişti. Kaptan kendisini görevlendirenlerden maaş almak yerine kârdan pay alıyordu. Geminin sahibi tarafından istihdam edilen gemi tayfaları da ticarette pay sahibiydiler.⁹

Bu sistemde bütün denizcilerin yanı sıra kaptan da kârdan pay alan bir "mudârib" durumundaydı. Daha sonraki dönemlerde de, İslam dünyasında ve biçim değiştirerek Avrupa'da uygulanan mudârebe bir finansman kaynağı ve ortaklık biçimi olarak ekonomik hayatın içerisinde yer almıştır.

Bu ortaklık türü geçmişte ifa ettiği fonksiyonunun yanı sıra bugün faizsiz finans kurumlarının kullanabileceği bir enstrüman olması açısından da önem arz etmektedir. Faizin olmadığı bir iktisadî düzeni gerçekleştirmek üzere 20. yüzyılın ikinci yarısında İslam ülkelerinde ortaya çıkan "faizsiz bankacılık" modeli mudârebe ortaklığının yeniden uyarlanmış şekli olarak görülmektedir. Bu bankalarda, mudârebe özetle şu şekilde uygulanmaktadır. Mesela, ihracat işi yapan bir girişimci, bir yıllık fondan 100 bin doları mudârebe yöntemiyle alıp, yıl boyunca üç defa ihracat işi gerçekleştirirse ve yıl sonunda 100 bin dolar kâr elde etse, anlaşma gereği kârın % 20'si olan 20 bin doları alma hakkı olur. Geri kalan ana para ve 80 bin dolar kâr da finans kurumuna iade edilir. Girişimci, mudârebe esaslarına göre aldığı

sermayeyi kullanmış, emeğini kullanarak elde ettiği kârın belli bir miktarını kendine almış ve sermaye ile kârın geri kalanını sermayedara iade etmiştir.

Mudârebe ortaklık sisteminin günümüze en önemli yansımalarından birisi de bir emek-sermaye ortaklığı olan "Risk Sermayesi – Venture Capital"dir. Risk Sermayesi, 1970'li yıllardan beri özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde en son teknolojik yeniliklerin finansmanı için uygulanan bir finansal kaynaktır. Risk sermayesi, iyi bir fikri olan girişimcinin projesine finansal destek bulabilmek üzere, bir sermaye şirketi ile yaklaşık % 80'inin sermayedara ait olacak şekilde anlaşmasını ve yatırım yapıldıktan sonra kârın % 20'sinin girişimciye kalmasını öngörür. Aşağıdaki örnek, bu sistemin nasıl çalıştığını özetlemektedir.

Max Palevsky, havalandırılmalı odalarda çalışacak şekilde tasarlanmış devasa bilgisayarların kullanıldığı dönemde vakumlu tüpler yerine transistör kullanarak bu kocaman makinelerin boyutlarının küçültebileceği gibi çılgın bir fikre sahipti. Ancak, Palevsky parlak fikri olan, fakat parası olmayan girişimcilerdendi. Palevsky, Davis ve Rock adlı risk sermayesi şirketini, kendi şirketi SDS'nin tüm hisselerinin % 80'i karşılığında sermaye fonu oluşturmaya ikna etti. SDS'nin son derece başarılı olduğunu belirtmeye gerek yok. SDS sonunda Xerox şirketi tarafından yaklaşık 1 milyar dolara satın alındı. Davis ve Rock 257.000 dolar yatırımını 233'e katlayarak 60 milyon dolar getiri sağladı. ¹⁰

2. İnân Ortaklığı: Sermaye Ortaklığı

İnân ortaklığı, iki ve daha çok kimsenin sermaye koyarak ticaret yapmak ve elde edilecek kârı aralarında paylaşmak üzere ortaklık kurmasıdır. Burada sermayelerin eşit olması gerekmediği gibi, kârın da sermaye oranlarına göre paylaşılması şart değildir. Ancak ortaklar, za-

rara sermaye oranlarına göre katlanırlar. Bu durum Hz. Ali'nin şu sözünde özetlenir: "Kârı, üzerinde mutabık olunan şartlar, zararı ise sermaye belirler". Burada ortaklar birbirinin yalnız vekili olup, kefilî sayılmaz. Genellikle inân ortağının diğer ortakların başka ortaklıklarından elde ettikleri kazançlar üzerinde hiçbir söz hakkı yoktur. Bu, ortakların tüm kazançlarının iki ortak arasında paylaşıldığı müfâvaza ile tam tezat oluşturur. Bir arşiv belgesinde yer alan örnek inân ortaklığının özelliklerini güzel bir şekilde özetlemektedir.

1801 – 1803 yılları arasında bir gayrimüslim ile bir Müslüman bakkaliye işletmek üzere bir inân şirketi kurarlar. Ortaklıkta en yüksek mevki ve öneme sahip ortak 1.000 guruş yatıran Müslüman ortak, diğeri ise sadece 145 guruşluk yatırım yapan gayrimüslim ortaktır. Ortaklık sermayesine yaptıkları katkılar arasındaki büyük farka rağmen ortaklar kârı eşit olarak paylaşmak yönünde karar almışlar. Ortaklık, 100 guruş kâr elde edilen iki ayın sonunda dağılınca ortaklar anaparalarını ve ellişer guruş kâr paylarını almışlar. ¹¹

Örnek olayda da görüldüğü üzere, bu türden ortaklıkta sermayesi az olan kişi bedenen işin büyük kısmını yapmaktadır. Ve İnân şirketi Müslüman'la gayrimüslim arasında da gerçekleşebilir.

3. Vucûh Şirketi: Kredi Ortaklığı

Vucûh (kredi) ortaklığı, sermayesi olmayan fakat toplumda itibarı bulunan iki ve daha çok kimsenin veresiye mal alıp peşin satmak ve elde edecekleri kârı aralarında paylaşmak üzere kurdukları bir ortaklıktır. Böyle bir ortaklıkta, başlangıçta karşılık bulunmaksızın ödünç alınan para veya veresiye mal alımından doğacak olan borçların ödenme rizikosunu ortaklar eşit veya farklı oranlarda üstlenirler. Kârın paylaşılması da bu

borç üstlenme oranlarına göre olur. Aynı zamanda eldeki sermayeyi genişletmek üzere vucûh ortaklığı oluşturulabilir. Mesela, 5000 doları olan Ahmet ve Mehmet'in, tekstil sektöründe yatırım yapabilmek için ticari itibarlarını kullanarak etraflarındaki esnaftan 20.000 dolar borç para alıp bir ortaklık kurmaları mümkündür.

4. Mufâvaza Ortaklığı: Eşitlik Esasına Dayalı Sermaye Ortaklığı

Mufâvaza sözlükte 'kâr ortaklığı' anlamına gelmektedir. Terim olarak ise, sermaye ve tasarruf yetkisi yönlerinden eşit iki veya daha fazla kişi arasında kurulan ve ortaklar arasında hem vekalet hem de kefalet gerektiren şirkettir. Diğer bir ifadeyle, Mufâvaza ortaklığında önemli olan kârın eşit olarak bölüşülmesidir. Dolayısıyla, Mufâvaza ortaklığı, kardeşler ve birbirine çok güvenen sermaye sahipleri arasında kurulabilir, çünkü ortaklar birbirinin hem vekili hem de kefilidir. Mufâvaza şirketi, bugün için gerçekleşmesi son derece güç bir şirket türüdür. Her ne kadar aile şirketleri, bu kategoride değerlendirilmiş olsa da, ortakların birbirlerine hem vekil hem de kefil olması günümüzde yaygın değildir.

İslam toplumlarında uygulanan yönü itibariyle akit iş ortaklıklarının genel özellikleri şu şekilde özetlenebilir.

1. Şirketler "icap" ve "kabul" ile kurulurlar. Sözle ifade edilenin yazıya dökülmesi, ilerleyen zamanlarda ortaklar arası ortaya çıkabilecek problemlerin bertaraf edilmesi açısından önemlidir.
2. Akit şirketinin bütün çeşitlerinde, ortaklar arasında vekâlet ilişkisi vardır, mufâvaza şirketinde ise buna ek olarak, kefâlet ilişkisi de mevcuttur.
3. Ortaklar arasında kârın nasıl paylaşılacağına belir-

lenmesi akdin sıhhat şartıdır.

4. Şirket akdinde kârdan hisse alabilmek için ortağın ya çalışması (amel), ya sermayeye katkıda bulunması (mal), yahut da tazmin sorumluluğu taşıması (zıman) gerekir. Bu sebeplerden biri bulunmazsa –teorik olarak- kârdan pay almak da caiz olmaz.
5. Ortaklar birbirlerinin emindir; yani şirket sermayesi ortakların elinde emânet olarak bulunur.
6. Şirket akdi, iki ortaktan birinin vefatı ile sona erer. Ortak ikiden fazla ise diğerlerinin ortaklığı devam eder. Şirket akdi ortaklardan birinin feshi ile de sona erer.

III. Günümüzdeki Beşeri Sistemlerde Ortaklıklar

Günümüz beşeri ticaret kanunlarında şirketler adi ve ticaret şirketleri olmak üzere ikiye ayrılır. Adi şirketi ticaret şirketinden ayıran kıstas, bunların yaptıkları muamelelerin çeşidi veya faaliyet mevzuu değil, birleşmenin kurulması ve işleme biçimidir. En genel itibariyle, Adi şirketler iki ve daha çok kişi arasında özel bir anlaşmayla serbestçe kurulan ve tüzel kişiliği bulunmayan ortaklık türüdür. Ticaret şirketleri ise, tüzel kişiliği bulunan beş tane şirket olup; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerinden ibarettir.

Günümüzde çok yaygın bir şekilde kurulup işletilen bu ticari şirketler geçmişte bilinmeyen, ticari ve iktisadî hayatın gelişmesi ve genişlemesi sonucu ortaya çıkmış bulunan iş ortaklıklarıdır. Bu ortaklıkları genel olarak ticaret kanunları düzenlemekte ve şirketler hükmî şahsiyeti haiz bulunmaktadır. Çağdaş İslam hukukçularının bu ortaklıklar hakkındaki kanaatleri şöyledir: "Genellikle bu şirketler, İslam hukukunun tanıdığı diğer şirket neveleri arasına sokulabilir. Onlarınkine uymayan bazı şartları ihtiyaca, örf ve âdete binâen meşruiyet kazanmıştır. İslam hukukunda bazı uygulama ve müesseseler hükmi şahsiyetin tanındığını göstermektedir".¹²

1. Kollektif Şirket:

Ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek üzere, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirisinin sorumluluğu, şirket alacaklılarına karşı sınırlandırılmamış olan şirket çeşididir. Kollektif şirket özellikleri şu şekilde sıralanabilir.

1. Ortak sayısı için belirlenen azami rakam yoktur.
2. Asgari bir sermaye öngörülmemiştir.
3. Şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı birinci derecede şirket sorumludur. Ortaklar 2. derecede müteselsil ve sınırsız sorumludurlar.
4. Ortaklardan her birinin ayrı ayrı ortaklığı yönetme hak ve sorumlulukları vardır.
5. Ortakların çoğunluk kararı ile ortaklığın yönetimi, ortaklardan birine veya birkaçına ya da ortak olmayan bir kişiye verilebilir.
6. Yapılacak karar toplantılarında tüm ortakların birer oy hakkı vardır ve bunu şahsen kullanırlar.
7. Denetim hakkı ise bütün ortaklar için söz konusudur. Denetim yetkisinin devri mümkün değildir.
8. Ortaklar şirket konusuna giren işleri veya buna benzer işleri kendileri veya başkaları hesabına yapamazlar ve aynı konuda çalışan başka bir şirkete de sınırsız sorumlu olarak giremezler

2. Komandit Şirket:

Ticari bir işletmeyi bir ticaret ünvanı altında işletmek amacıyla, gerçek şahıslar veya gerçek ve tüzel kişiler arasında kurulan şirketlerdir. Ortaklar iki grupta ele alınır:

1. Sorumlulukları sınırsız yani bütün mal varlıkları ile sorumlu olan ortaklara komandite
2. Şirkete koydukları veya koymayı taahhüt ettikleri sermaye tutarı kadar sorumlu olan ortaklara komanditer denir.

Şirketin borç ve taahhütlerinden dolayı şirket 1. derecede sorumludur. Komandite ortaklar 2. derecede, sınırsız ve müteselsil sorumludur. Komanditer ortaklar ise belirli bir sermaye payı ile sınırlı oldukları için böyle bir ayırıma gerek yoktur. Eğer komandite ortak sermaye koyma borcunu baştan ödemişse, şirkete bir sorumluluğu kalmaz. Komanditer ortak getirmeyi taahhüt ettiği sermaye payından fazlasını getirmeyi yazı ile beyan etmişse şirketin ilişkilerinde bu beyan kadar sorumlu olur. Komanditer ortak adı ve soyadını açıkça belirtmeden ticari mümessil, ticari vekil veya ticari memur olarak şirket adına işlem yapar. Eğer isim ve soyadı yazılmışsa komandite ortak gibi sınırsız sorumlu olur.

Yönetim yetkisi komandite ortaklara aittir ve bu ortakların her birinin ayrı ayrı şirketi yönetme hak ve sorumlulukları vardır. Şirketin yönetimi, sözleşme veya ortakların çoğunluk kararı ile komandite ortaklardan birine veya birkaçına verilebilir. Komanditer ortakların genelde yönetim yetkileri yoktur, denetleme hakları vardır ve ancak yöneticilerin yetkileri dışında kalan hususlar hakkında oy verebilirler. Bu ortaklar ticari vekil gibi tacir yardımcısı sıfatı ile ve 3. kişilere bu sıfatını duyurmak koşulu ile temsil yetkisi alırsa sınırsız sorumlu olurlar.

3. Anonim Şirket:

Ticari bir işletmeyi bir ticaret ünvanı altında işletmek amacıyla kurulan, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız mal varlığı ile sorumlu tutulan şirket türüdür. Ani ve tedrici olmak üzere iki şekilde kurulur. Kurucu ortakların ortaklık sermayesinin tamamını ödemeyi taahhüt etmelerine "ani kuruluş", kurucu ortakların ortaklık sermayesinin bir kısmını ödemeyi taahhüt etmesine, geri kalan kısım için halka başvurulmasına "tedrici kuruluş" denir. Ano-

nim şirketler, her türlü iktisadi ve ticari etkinliği yapabilmeleriyle geniş bir faaliyet alanına sahiptir. Ancak bu faaliyetlerin şirket sözleşmesinde yer alması gerekir

1. Bir Anonim şirketin kurulması için şirkette pay sahibi en az beş kurucunun bulunması şarttır.
2. Sermayesi en az 50.000.000.000.- TL.dır
3. Kurulacak şirketin ünvanında "Türk, Türkiye, Cumhuriyet ve Milli" kelimelerinin kullanılabilmesi için, Bakanlar Kurulu Kararı alınmasına ilişkin taleplerin değerlendirilmesinde:
 - a. Tamamı yerli sermaye olup, en az 1 Trilyon TL.'si olması veya yatırım hacmi tutarının 5 Trilyon TL. olması,
 - b. Sermayesinin tamamı veya bir bölümü yabancı ortağa ait olması halinde ise yabancı ortağın başka ülkelerde de o ülkenin ismiyle anılan şirketlerinin bulunması ve kurulacak şirketin sermayesinin en az 1 Trilyon TL. olması veya 5 Trilyon TL. yatırım hacminin bulunması ve ülkemize yeni teknoloji ve bilgi getirmesi şartları aranmaktadır.
4. En az 3 kişiden oluşan yönetim kurulu vardır. Yönetim Kurulu üyeleri en çok üç yıl süreyle seçilirler.
5. Anonim şirketler kanunlarda yazılı ticari defterlerin dışında; Ortaklar Pay defteri, Toplantı ve müzakere defteri, İdare meclisi kararlar defteri tutmak zorundadırlar. Tahvil çıkarıldığı takdirde şirketçe nama yazılı tahvillerin kaydına mahsus bir defter tutulur.
6. En az bir kişiden oluşan denetim (murakıp) kurulu vardır. Murakıplar, beşten fazla olmamak üzere pay sahibi olan ve olmayanlar arasından seçilebilir.
7. Her yıl genel kurul yapma zorunluluğu vardır. Normal genel kurul her hesap devresi sonundan itibaren üç ay içinde ve en az yılda bir defa olur.
8. Hisse senedi ve tahvil çıkartabilirler.

9. Şirketin yönetimi yönetim kurulu tarafından yürütülür. Yönetim kurulu üyeleri sözleşme veya genel kurul kararı ile gerçek ortaklar arasından seçilir. Yönetim kurulunun temsil ve yönetim yetkisi şirketin amaç ve konusu ile ilgili olan olağan işlerle sınırlıdır. Olağan olmayan işlerde Genel Kurul kararı gerekir.

4. Limited Şirket:

İki veya daha fazla gerçek veya tüzel kişi tarafından bir ticaret ünvanı altında kurulan ve ortaklarının sorumluluğu koydukları sermaye ile sınırlı olan ve esas sermayesi belirlenmiş olan şirketlere denir.

1. Kurucu ortak sayısı en az iki ve en fazla 50 kişi ile sınırlıdır.
2. Sermayesi en az 5.000.000.000.- TL.. Her bir sermaye payı 25.000.000.-TL. ve katları olmak zorundadır.
3. Anonim şirketlerde olduğu gibi ayrı bir yönetim kurulu yoktur. Şirketin yönetimi müdürler kurulu tarafından yürütülür. Aksi kararlaştırılmamışsa, ortaklardan her birinin müdür sıfatıyla şirketi yönetme, temsil etme yetki ve sorumluluğu vardır.
4. Ortak Sayısı 20'den az olan şirketler için, her yıl genel kurul yapma zorunluluğu yoktur. Ortak sayısı 20'den fazla olanlar için Genel Kurul ve Denetim Organı oluşturulur ve genelde anonim şirkete ait hükümler uygulanır
5. Hisse senedi ve tahvil çıkaramazlar, bankacılık ve sigortacılık yapamazlar.
6. Şirketin sorumluluğu şirketin mal varlığı tutarı kadardır. Ortakların sorumluluğu ise koymayı taahhüt ettikleri sermaye tutarı ile sınırlı olup, ortaklar sermaye taahhütlerini yerine getirdikleri oranda bu sorumluluklarından kurtulurlar.

ŞİRKET TÜRLERİ VE ÖZELLİKLERİ

	Yasal Dayanak	Tüzel Kişilik	Kuruluş Formaliteleri	Ortakların Sorumlulukları	Asgari Sermaye ve Kişi Sayısı	Ortakların Nitelikleri	Şahıs/Sermaye Şirketi	Kurum/Gelir Vergisi Mükellefiği	Tutulacak Defter Sınıfı
Anonim Şirket	Türk Ticaret Kanunu (TTK)	Var	(Bakanlık özel izni gerektirenler hariç) Tescil ve ilanla Kurulur	Sınırlı sorumluluğu	En az 5 kişi ve 50.000.000,00 TL sermaye ile	Gerçek kişiler veya tüzel kişiler veya gerçek ve tüzel kişiler	Sermaye şirketi	Kurumlar vergisi	1. sınıf defterler
Limited Şirketi	Türk Ticaret Kanunu (TTK)	Var	(Bakanlık özel izni gerektirenler hariç) Tescil ve ilanla Kurulur	Sınırlı sorumluluğu	En az 2 en fazla 50 kişi ile ve en az 5.000.000,000 TL sermaye ile	Gerçek kişiler veya tüzel kişiler veya gerçek ve tüzel kişiler	Sermaye şirketi	Kurumlar vergisi	1. sınıf defterler
Kollektif Şirket	Türk Ticaret Kanunu (TTK)	Var	Kuruluşu tescil ve ilanla tamamlanır	Sınırsız sorumluluğu	En az 2 kişi ile	Gerçek kişiler	Şahıs şirketi	Gelir vergisi	1. sınıf defterler
Komandit Şirketi	Türk Ticaret Kanunu (TTK)	Var	Kuruluşu tescil ve ilanla tamamlanır	komanditer ortak sınırlı sorumluluğu	En az 2 kişi ile	Gerçek kişiler veya en az biri gerçek kişi ve tüzel kişiler arasında	Şahıs şirketi	Gelir vergisi	1. sınıf defterler
Şahıs İşletmesi	Türk Ticaret Kanunu (TTK), Esnaf Sanatkarlar Kanunu	Yok			1 Kişi	Gerçek kişi	Şahıs şirketi	Gelir vergisi	2. veya 1. sınıf defterler

IV. Ortaklıklarla İlgili Bazı Konular

1. Serveti meşru olmayan kimse ile ortaklık:

Serveti gasp, hırsızlık veya tefecilik gibi meşru olmayan bir yolla kazanan kimse ile ortaklık kurulursa haram ve helal olan servetler birbirine karışır ve ortaklık temiz olmayan (habis) bir mala dayanmış olur. Bu yüzden de caiz olmaz. Ancak ortağın, kendine ait serveti nereden kazandığı bilinmez ise ortaklık sürdürülebilir. Umulur ki, servetinin kaynağı bilinmeyen ortak, kazancının belli bir miktarını tasadduka ayırır.

2. Müslüman'ın gayrimüslimle çok uluslu şirket kurması:

Müslüman'ın gayrimüslimden alış-veriş yapabileceği konusunda görüş birliği vardır. Çünkü ticaret konusunda düzenleme yapan ayet ve hadisler Müslim gayrimüslim arasında bir ayırım yapmamıştır. Ancak Müslüman'ların kendi aralarında ticaretinin yapılması yasaklanmış bulunan içki, domuz eti, kan gibi necis sayılan şeylerin bir İslam ülkesinde gayrimüslimlere de satılmaması gerekir. Gayrimüslim ülkede, Müslüman'la o ülke vatandaşı arasında, bunların alım satımı da caiz görülmüştür.

Müslüman'la gayrimüslim arasında, mutlak eşitlik esasına dayanan ve bütün ortakların birbirinin hem vekili ve hem de kefil olması gerektiren "Mufâvaza" ortaklığı kurulamaz. Çünkü bu ortaklıkta, ortakların tasarruflarına bir sınırlama getirilmez. Bunun dışındaki "İnân" , "Mudârebe" veya "Vucûh" şirketi gibi ortaklıklar Müslüman'la gayrimüslim arasında da kurulabilir. Ancak böyle bir şirketin ana sözleşmesine Müslüman'ın bir takım çekinceler koyması gerekir. Mesela; şirketin;

- a. Faizli bankacılık işine girmemesi,
- b. İçki üretimi ve ticaretini yapmaması,
- c. Kumarhane işletmemesi,
- d. Domuz üretimi ve domuz eti satışı yapmaması gibi çekinceler bunlar arasında sayılabilir.

V. Ortaklıkla İlgili Dikkat Edilmesi Gereken Mevzu- lar

Ticari hayatta her gün yeni bir sorun yaşanmakta. He- le ekonomik krizin dayanılmaz bir hal aldığı dönemler- de güven esasına dayalı ticari hayat kişilere zarar ver- mektedir. Bu nedenle iş ortaklıklarına dayalı ticari iliş- kilerde azami ihtimam gösterilmesi noktasında aşağı- daki hususların dikkate alınması ortaklıkların sağlıklı bir şekilde yürümesi yönünde olumlu katkılar sağlaya- caktır.

1. Şirket ana sözleşmesinde bulunması gereken hu- suslar:

1. Şirket kurucularının adı, soyadı, ikametgahı ve uy- ruğu.
2. Şirketin adı, ünvanı ve adresi, varsa şubeleri.
3. Ortaklığın başlangıç, devam ve bitiş süreçlerine ait tüm esas ve detaylar.
4. Şirketin faaliyet alanları.
5. Ortaklığın çeşidi;
 - a. Limited,
 - b. Anonim,
 - c. Kollektif,
 - d. Komandit.
6. Toplam sermayenin ne olacağı, - Sermaye artırımın- daki uygulamanın ne olacağı.
7. Ortakların pay oranları ve bunun parasal değeri ve bunların nasıl ödeneceği.
8. Ortakların şirket içindeki konumları ve görev dağı- lımı;
 - a. Emek ortağı,
 - b. Sermaye ortağı,
 - c. Emek- Sermaye ortağı.
9. Şirketin yönetiminin nasıl oluşturulacağı;
 - a. Genel Kurul,
 - b. Yönetim Kurulu,

- c. İcra Kurulu,
d. Genel Müdür vb. konumları tanımlayıp, görev ve sorumlulukların belirlenmesi.
10. Kâr dağıtımının ne kadar ve ne zaman yapılacağı ve nasıl hesaplanacağı, veya yeni hisse satışlarının nasıl yapılacağı.
11. Ortaklığın kârından yardım amaçlı bir fon ayrılıp ayrılmayacağı ve bunun dağıtım şekli.
2. Ortaklık kurarken, ortaklığı sürdürürken ve sonlandırırken aşağıdaki hususları açığa kavuşturmak ortaklar arasında yaşanabilecek muhtemel maddi ve manevi sorunları önleyebilir.

Ortaklığın Kurulmasında

1. Ortaklık sonucu elde edilecek kârdan tahakkuk edecek zekâtın dağıtım şekli,
2. Çalışan ortaklara kâr dağıtımı, çalışan ortağın ücret alıp almayacağı, ücretin miktarı, bunun gider mi, yoksa kâr payı mı olacağı ve ücret artış oranlarının ne olacağı,
3. Ortakların başka bir işte çalışıp çalışamayacağı,
4. Ortakların başka şirketlere ortak olup olamayacağı,
5. Yeni ortak alınması şartları,
6. Şirketin kâr ve zararının ortaklara yansımaları durumu,
7. Ortaklar arasında hisse devirlerinin veya hisse satışlarının nasıl yapılacağı,
8. Emekle çalışanların kâr payı oranlarının kişilerin performansına göre yeniden değerlendirilme usulü belirlenmelidir.

Ortaklığın Yürütülmesinde

1. Çalışanlara verilecek primlerin tespiti ve dağıtımının nasıl yapılacağı,

2. Ortakların toplantı zamanı,
3. Çalışan ortakların çalışma saatleri ve izinleri,
4. Oluşturulan ortaklığın faaliyetlerinin nasıl ve ne şekilde denetime tabi tutulacağı,
5. Ortakların şirketten borç alma veya verme esasları,
6. İş kazaları ve diğer şekillerde (hırsızlık, yangın, doğal afetlerdeki durumlar) oluşabilecek zararların ne şekilde karşılanacağı,
7. Ortaklığın ve ortaklığa ait varlıkların özel amaçlarla (bedelsiz yapılabilecek işler, indirimler, bağışlar, kefalet) kullanımının ne şekilde olacağı,
8. Yönetim kurulunun toplantılarına dışarıdan katılacak üye olup olmayacağı, bunlar için "huzur hakkı" verilip verilmeyeceği ve bunun tespiti,
9. Anapara, enflasyonist ortamda kağıt para cinsinden belirlenmişse, hesap dönemi sonlarında altın veya döviz baz alınarak, reel anapara miktarının nasıl hesaplanacağı,
10. Ortakların ailelerinin ve akrabalarının şirkete ilişki esas ve usullerinin ne şekilde olacağı belirlenmelidir.

Ortaklığın Sona Ermesinde

1. Yapılan anlaşmayı süresinden önce bitiren ortağa uygulanacak cezâi müeyyidenin ne olacağı,
2. Ortaklığın ilerleyen zamanlarında, şirketten ayrılmak isteyen ortağın ayrılma usul ve esasları (hissesi ni tahsil tarzı gibi),
3. Ortaklıktan ayrılan ortağın şirketteki hisse iadelerinin geri ödeme zamanı,
4. Ayrılık halinde sabit yatırımlardan hangilerinin bedel sayılıp sayılmayacağı,
5. Ortaklığın sona ermesinden sonra şirketin isim hakkının kim tarafından ve ne şekilde kullanılacağı,
6. Ortaklığın feshi sonrası, şirkete satın alacak ortağın devir hakkı belirlenmelidir.

3. Ortaklıkta İŖi Yöneten İnsanda Bulunması Gereken Özellikler:

- a) **Ehliyet:** Yönetici işin gerektirdiği bilgi alt yapısına ve bu konuda gerekli tecrübeye sahip olmalı.
- b) **Çalışkanlık:** Üretmeyi, çalışmayı sevmeli ve bunu geçmişteki tecrübesiyle ispat etmeli.
- c) **Dürüstlük:** Doğru sözlü, emanete hıyanet etmeyen ve güven verici bir kişiliğe sahip olmalı.
- d) **Gelişmelere açık:** Yeniliklere açık, kendini geliştirebilen olmalı
- e) **Girişimci:** Cesaretli, bilgili ve organizatör olmaya elverişli olmalı.

4. Ortaklıkla İlgili Bazı Ahlâkî Tespitler

1. Hilekâr tâcir ve hilekâr işadamı, bu davranışlarıyla önce Rab'lerine ve vicdanlarına karşı gelmiş olurlar; sonra da hilelerinin sezilmesiyle halk arasındaki itibarlarını yitirerek, kazanç ufkunda kayba uğrarlar.
2. Sadece kendi menfaatini düşünerek yapılan iş ortaklığında hayır ve bereket olmaz. Sırf ortağının menfaatini düşünerek bir iş ortaklığı yapmak caizdir, ancak her iki tarafın menfaatini düşünerek iş yapmak daha doğrudur, zira böyle bir ortaklığın devamlılığı daha fazla olur. "Ne keser ol hep bana hep bana, ne kürek ol hep sana hep sana, bıçkı ol bir sana bir bana".
3. Sadece kendisini düşünenler hakikatte kendisini düşünmüş değildir. Bu düşüncede olan ortaklıklar devam etmez, devam etse bile bereket olmaz. Ortaklardan birinin razı olmadığı ve gönlünün kırıldığı işlerde hayır olmaz. Allah Teâlâ, razı olmadığı ortakların arasından çıkar, yardımını keser ve o ortakları kendi hallerine bırakır.

4. Ortaklıklarda "benimki benim, seninki de senin," ölçüsüne devam edilmeli, "benimki de senin, seninki de senin," ölçüsüne uyulması istenmemelidir. Ancak ortaklık, "ne benimki benim, ne de seninki senin; hepsi O'nun, bu da hakikattir" ölçüsünün ışığında değerlendirildiği zaman, malın bir emanet olduğu ortaya çıkar. O zaman bütün işlerde muamelelerin temel esaslara göre yapılması gerektiği netleşince problemler daha kolay çözülebilir.
5. Genel prensip olarak ortakların, birbirlerine karşı daima net olmaları, yaptıklarını daima belgelemeleri, birbirlerine söyleyecekleri şeyleri geciktirmemeleri ve birbirlerine her şeyi sorup, cevaplarını net olarak almaları gerekir. Ortaklar aralarında şu hadis-i şerifi düstur edinmelidir. "Sizden biriniz kendisi için sevip arzu ettiği şeyi (din) kardeşi için de sevip arzu etmedikçe (gerçek anlamda) iman etmiş olmaz".

Çokortaklı Şirketlerin Ekonomiye Başlıca Katkıları:

1. Uluslararası sermayenin cendereye aldığı bir ekonomiye, yurtdışından maliyetsiz sermaye temin etmektedir.
2. Yurt içindeki muazzam ekonomi-dışı serveti, yatırım sermayesine dönüştürmekte; halkta tasarruf ve girişim duygularını geliştirmektedir.
3. Genç neslin girişim ruhunu kamçulamakta, insanımızı Avrupalılara el açan bir yığın olmaktan kurtarmaktadır.
4. Ekonomide rekabeti hızlandırmakta, verimlilik arayışını güçlendirmektedir. Rasyonel devletler sınırları dahilindeki şirketleri ülke içinde azamî rekabete, ülke dışındaysa azamî tekel peşinde koşmaya zorlarlar. Çokortaklı şirketler, devleti rasyonel olmak zorunda bırakmaktadırlar.
5. İktisadî demokrasinin temellerini atmaktadırlar. İktisadî demokrasi gerçekleşmeden, siyasî demokrasi gerçekleşemez. Çokortaklı şirketler, "Eşitlik İçinde Büyüme" ilkesini hayata geçirmekte, kazancı işin başında paylaşımına açmaktadırlar. Şirketlerin patronları yoktur. Yöneticiler, işçiler, tedarikçiler, yöre ahalisi ve (çoğunlukla o yöreden olup) yurtdışında çalışan işçiler şirketin aşağı yukarı eşit ağırlıktaki ortaklarıdır. Bu model, farklı bir üretim/tüketim ahlâkına kapı açabilir.
6. Çokortaklı şirketler, dinî hayatla iktisadî hayat arasında olumlu bir bağ kurulmasında önemli rol oynamaktadırlar. Japon tecrübesi göstermektedir ki, siyasetle bütünleşen bir dinî/iktisadî yöneliş olmadıkça, ciddi sanayileşme gerçekleşemez.
7. Çokortaklı şirketler, İslamın özünde mevcut olmamakla beraber, Anadolu'da çeşitli tarihî sebeplerle yaygınlık kazanmış olan girişim-karşıtı fikir ve inançların ortadan kaldırılmasına hizmet eden; Müslüman Türkiye'nin meşruluk dairesi içindeki bir rekabet hayatına alıştırılmasında anahtar rol oynayan kurumlardır.

Kaynak: Mustafa Özel, "Din, Ticaret ve Çokortaklı Şirketler", *Yeni Şafak*, 20.02.2000

VI. Ortaklıkla İlgili Temel Hukuki Noktalar

1-) Yazılı usulle çalışılması gerekir

Türk Hukuk sisteminde yazılı delil ilkesi geçerlidir. Söze dayalı anlaşmaların/ işlemlerin herhangi bir hukuki delil niteliği yoktur. Ancak ek deliller, hüküm vermek için hakim nazarında bir kanaat oluşturabilir.

Bu nedenle en ufak bir anlaşmanın dahi yazılı olarak yapılması en önce sizin hak kaybına uğramanıza engel olacaktır. Bu gün çeşitli sözleşmeler matbu olarak hukuk bürolarında, avukatlarda, hatta sizlerin dokümanları arasında mevcuttur. Ufak eklemeler veya olayın niteliğine göre yapılacak değişiklikler ile bu sözleşmeler günün/olayın şartlarına uydurulabilir.

2-) Aktedilen sözleşmede öngörülen hükümlere asgari ihtimam gösterilmeli ve uyulmalı

Herhangi bir sebep ile yapılan yazılı bir sözleşme var ise bu sözleşmede öngörülen hükümler tam anlamı ile yerine getirilmeye çalışılmalıdır. Örneğin bu sözleşmenin feshi için mutlaka belirli şekil şartlarına uyulmalıdır.

3-) Ticari defter ve kayıtların usulüne uygun tutulması gereklidir

Türk Ticaret Kanunu 85.maddeye göre usulüne uygun tutulmuş ticari defterler sahibi lehine kesin delil teşkil edecektir. Usulüne uygun tutulmaktan maksat işletmenin niteliğine göre tutulması gerekli ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerinin mutlaka yaptırılması ve defterlerdeki kayıtların birbirini doğrulamasıdır. Örneğin sizin ticari defterlerinizin açılış ve kapanış tasdikleri zamanında yerine getirilmiş, uyuşmazlık konusuna ilişkin bilgiler birbirini doğruluyor. Karşı tarafın ticari defterlerinin açılış tasdiki olmasına rağmen kapanış tasdiki yok. Bu durumda sizin ticari defterlerinize göre mahkeme hüküm tesis etmek durumunda kalacaktır.

4-) Cari Hesap Sözleşmelerinin yazılı yapılması gereklidir

Türk Ticaret Kanunu 87.maddeye göre cari hesap sözleşmeleri yazılı olmadıkça muteber değildir. Bu nedenle cari hesap şeklinde çalışılan müşteriler ile yazılı bir cari hesap sözleşmesi yapılması ve bu sözleşme ile hesap dönemleri ve sair hususların tespit edilmesi gereklidir.

5-) Acentalık veya Mümessillik verileceği / alınacağı zaman bütün hükümler ayrıntılı olarak belirlenmelidir

İşletmeniz ile ilgili olarak başka bir bölge veya alanda acentalık, mümessillik veya sair yetkileri bir kişi veya kuruma verecek iseniz/alacak iseniz bu yetkilerin sınırının çok iyi tespit edilmesi sizin menfaatinize olacaktır. Örneğin yapılan yanlış bir sözleşme ile bir firma markasını başka bir firmaya kaptırma tehlikesini yaşayabilir.

6-) Tacirin basiretli bir iş adamı gibi hareket ettiği kabul edilir

Türk Ticaret Kanununun 20.maddesine göre tacirin iş ve işlemlerinde, faaliyetlerinde basiretli bir tacir gibi hareket ettiği karinesi vardır. Hukuken tacir, iş ve işlemlerinde, 3. kişiler ile ilişkilerinde asgari ihtimamı göstermek zorundadır.

7-) Fatura ve irsaliyesiz herhangi bir mal / hizmet teslimi yapmayınız

Fatura sizin yaptığınız işin bedelini ispat açısından önemlidir. Fatura kapsamı mal veya hizmeti teslim ederken şirket yetkilisinden imza alınız. Tüzel kişiler yetkili kişilerce temsil edilir. Yetkisiz kişinin imzası hukuken şirketi bağlayıcı değildir. Sahte veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge ile karşılaşma ihtimali her

zaman mevcuttur. Bu durumda alımlar gerçek olsa bile firmayı ve ortakları bağlayıcı nitelik arzeder. Böyle bir sorunla karşılaşmamak için ödemelerin banka yoluyla yada satıcının adı vergi dairesi ve vergi numarasının yazılı olduğu çekle yapılması uygun olur.

8-) Faturaya karşı 8 gün içinde itiraz edilmelidir

Fatura içeriği tarafınızdan kabul edilmiyor ise 8 günlük süre içerisinde ilgiliye iade edilmelidir. Bu iadenin noter marifeti ile yapılması menfaatinize olacaktır. 8 gün içerisinde itirazda bulunulmaz ise fatura içeriği kabul edilmiş sayılır.

9-) Ayıplı mal ve hizmetlerin süresinde ihbarı şarttır

Türk Ticaret Kanununun 25.maddesine göre "emtianın ayıplı olduğu teslim sırasında açıkça belli ise alıcı 2 gün içinde, ayıp açıkça belli değil ise alıcı emtiayı teslim aldıktan itibaren 8 gün içinde muayene etmeye veya ettirmeye ve bu muayene neticesinde emtianın ayıplı olduğu ortaya çıkar ise haklarını muhafaza için keyfiyeti bu müddet içinde satıcıya bildirmeye" mecburdur.

Tacirler arasındaki ticari satışlarda "satıcı daha fazla müddet için kefil olmamış ise satılan maldaki ayıp sebebi ile ayıba karşı tekeffülden doğan her türlü dava, satılana ayıp daha sonra ortaya çıksa bile malın alıcıya teslim edilmesinden itibaren 6 ay geçmekle sona erer." (TTK.25/4)

Cif satış ve diğer deniz aşırı satışlar için özel hükümler vardır.Bu süreler geçirildikten sonra ileri sürülen ayıp iddiaları ve ihbarları hukuken geçerli değildir.

10-) Ticaret sicilinde tescil ve ilan zorunlulukları ihmal edilmemelidir

Ticari şirketler için bazı hususlarda ticaret sicilinde tes-

cil ve ilan zorunluluğu getirilmiştir. Bu ilan zorunluluklar kural olarak 15 gün içerisinde tescil ve ilan ettirilmelidir. Örneğin şirket yetkililerinin veya şirket adresinin değişikliklerinin ticaret sicil gazetesinde ilanı gereklidir.

Türk Ticaret Kanunu 39. maddeye göre 3. şahıslar tescil ve ilanı lazım gelen hususlar tescil ve ilan edilmiş ise bunları bilmedikleri iddiasında bulunamazlar, bulunsalar bile bu iddiaları dikkate alınmaz. Ancak tescilli gerektiği halde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilanı gerekirken ilan edilmemiş olan bir husus, ancak 3. şahısların bu hususu bildikleri ispat edilir ise 3. şahıslara karşı ileri sürülebilir. Bu durumda ispat yükü yükümlülüğünü yerine getirmeyen kişiye düşmektedir.

11-) Marka, Patent, Endüstriyel tasarımlarınızı mutlaka tescil ettiriniz

Sınai mülkiyetin önem kazandığı ve marka oluşturmak gibi terimlerin bulunduğu ticari arenada hak kaybına uğramamak için en kısa zamanda marka, patent ve endüstriyel tasarımlarınızı tescil ettirmeniz menfaatinize olacaktır. Tescil başvuru dilekçesinin verildiği tarihten itibaren hakkınız korunmaya başlayacaktır. Başvuruların sonuçlanması normal başvuruda ortalama bir yıl, acele başvuruda 3-4 ay civarında sürmektedir. Ayrıca Avrupa Birliği bünyesinde korunma hakkına sahip olabilmek için Avrupa Birliği Patent Bürosu'na da başvurulup, tescil ettirilmesi gereklidir. Bunun için öncelikle tescilli bir sınai mülkiyet hakkınızın bulunması gereklidir. Korunmasını istediğiniz diğer ülkelerin ilgili birimlerine başvurarak o ülkede de hakkınızın korunmasını isteyebilirsiniz.

Tanınmış Markalar dünyanın bütün ülkelerinde tescil edilmemiş olsa dahi korunmaktadır. Bunun için haksız olarak sizin markanızı tescil ettiren kişiye karşı açaca-

ğınız marka/patent/endüstriyel tasarımın tescilinin iptali davasında tanınmış marka olduğunuzu ispat etmeniz gereklidir.

Tescilli hakkınıza tecavüz edenlere karşı ürünlerin toplatılmasını isteyebilir, tazminat talep edebilir, şikayet ile hapis cezalarına/ağır para cezalarına mahkum ettirebilmek gibi bir hakka sahip olduğunuzu unutmayınız. Birçok hakka sahibsiniz.

12-) Haksız rekabet halinde de haklara sahibsiniz

Sizinle veya işletmenizin faaliyet alanı ile ilgili olarak haksız rekabet teşkil eden eylemler ile karşılaştığınızda bu eylemlere karşı mücadele edebilme hakkınız vardır. Haksız rekabetin men'ini, zarar ve ziyanınızın giderilmesini, hapis cezası ile cezalandırılmasını isteyebilirsiniz.

13-) Şirketler için getirilen kanuni zorunluluklara uyulması sizin lehinizedir

Değişik kanunlarda faaliyet alanlarına ve firmaların büyüklüklerine göre çeşitli zorunluluklar getirilmiştir. Örneğin iş yerinde doktor bulundurma, eski hükümlü ve sakat çalıştırılması, itfaiye eğitimi almış personel istihdamı, ödemelerin çek yada banka havalesi yoluyla yapılması, avukat bulundurma, güvenlik personeli bulundurma, asansör, basınçlı kaplar ve vinçlerin periyodik bakım ve muayenelerinin yapılması, personelin periyodik muayenelerinin yapılması vb uyulması gereken kural ve zorunluluklar hassasiyetle takip edilmelidir.

14-) Çek, senet gibi kambiyo evraklarında yasal süreler geçirilmemelidir

Çekler, çekin üzerindeki ödeme tarihinden itibaren 10 gün içerisinde bankaya ibraz edilmesi gereklidir. Yine karşılıksız çıkan çeklerin arkasının yazdırıldığı tarihten

itibaren 6 ay içerisinde icra takibine konulması, savcılık şikayetinin yapılması gereklidir. Bu sürelerin geçirilmesi halinde ise ilgili çek kambyo senedi vasfını yitirmektedir.

Senetlerin ise vade tarihlerinden itibaren 3 yıl içerisinde icra takiben konulması gereklidir. Bu sürenin geçirilmesi halinde ilgili senet kambyo senedi vasfını yitirerek adi senet haline gelir.

15-) İcra takiplerinde çok dikkatli olunmalıdır

Eğer borçlu iseniz hakkınızda yapılan icra takiplerinde çok dikkatli olunuz. Ticari itibarınızın zarar görmemesi için azami özeni göstermelisiniz. Eğer borçlu şirket ise şahıs olarak borcu üstlenmekte dikkatli olunuz. Gelen tebligatların ilgili kişilerce alınmasına, ilgisiz adreslere gelen tebligatların alınmamasına dikkat edilmelidir. Şirketlerde ortaklık devir alınmış ve kamu alacağı sebebiyle icra ile karşılaşmış ise borcun devir alınmadan önceki tarihe ait olması halinde mahkemeye müracaat ederek eski ortaklara rücu edilmelidir.

Dipnotlar

1. Sâd, 38/24.
2. Nisa, 4/12.
3. Ebu Davud, Büyü 26, (3383), Kütüb-ü Sitte 2287
4. İbn Kudâme, el-Muğni, V, 1.
5. Zeylaî, Nasbu'r-Râye, III, 475.
6. Maide, 5/1.
7. İsra, 17/34.
8. Tirmizi, Ahkâm, 17.
9. Meiling-Roeloftsz, M.A.P. "Trade and Islam in the Malay-Indonesian Archipelago Prior to the Arrival of the Europeans", D. S. Richard (ed.), *Islam and the Trade of Asia* içinde, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1970, s. 151-2.
10. Murat Çızakça. *İslam Dünyasında ve Batı'da İş Ortaklıkları Tarihi*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999, s. 47.
11. İKS:80/69a. Aktaran, Çızakça, s. 72.
12. Hayrettin Karaman, *Anahatlarıyla İslam Hukuku: Hususî Hukuk*, İstanbul: Ensar Neşriyat, s. 288.

Kaynakça

1. Çızakça, Murat. *İslam Dünyasında ve Batı'da İş Ortaklıkları Tarihi*, çeviren Şehnaz Layıkel, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999.
2. Döndüren, Hamdi. *İslami Ölçülerle Ticaret Rehberi: 100 Soru 100 Cevap*, İstanbul: Erkam Yayınları.
3. Gedikli, Fethi. *Osmanlı Şirket Kültürü: XVI. – XVII. Yüzyıllarda Mudârebe Uygulaması*, İstanbul: İz Yayıncılık, 1998.
4. Karaman, Hayrettin. *Anahatlarıyla İslam Hukuku: Hususî Hukuk*, İstanbul: Ensar Neşriyat.
5. Meiling-Roeloftsz, M.A.P. "Trade and Islam in the Malay-Indonesian Archipelago Prior to the Arrival of the Europeans", D. S. Richard (ed.), *Islam and the Trade of Asia* içinde, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1970, s. 151-2.
6. Özel, Mustafa. "Din, Ticaret ve Çokortaklı Şirketler", *Yeni Şafak*, 20.02.2000
7. Tüzün, Necat. *Şirketler Hukuku Dersleri*, Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi, 1970.

EK 1:

ANONİM ŞİRKET ANASÖZLEŞMESİ

KURULUŞ

Madde-1 : Aşağıda adları, soyadları, ikametgahları ve uyrukları yazılı kuruluşlar arasında Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirketlerin (.....) surette kuruluşları hakkındaki hükümlerine göre bir anonim şirket teşkil edilmiştir.

Sıra no	Kurucunun Adı ve Soyadı	İkametgah Adresi	Uyruğu
1
2

ŞİRKETİN ÜNVANI

Madde-2 : Şirketin ünvanıAnonim Şirkettir.(1)

AMAÇ VE KONU

Madde-3 : Şirketin amaç ve konusu başlıca şunlardır: (2)

.....

(TEKSTİL ŞİRKETLERİ İÇİN ÖRNEK OLABİLİR)

Her türlü örme ve dokumadan mamül pamuk, polyester ve her türlü muhteviyata sahip ürünlerin imalatı, ithalatı, ihracatı, pazarlaması, dahili ve harici ticaretinin yapılması, Her türlü muhteviyata sahip kumaşların imalatı, ithalatı, ihracatı, pazarlaması, depolanması, dahili ve harici ticaretinin yapılması, Her nevi deri, tekstil, konfeksiyon ürünleri ile tekstil ürünlerinin imalatını, ithalatını, ihracatını, pazarlamasını yapmak, Her türlü malzemelerden erkek ve kadın çorapları, iç çamaşırları, pantolonları, gömlekleri, kabanları, pardesuları, sair tekstil malzemelerinin imalatı, ihracatı, ithalatı, pazarlaması, dahili ve harici ticaretinin yapılması, depolanması, Şirket bunları kendisi imal edebileceği gibi fason olarak başka firmalara yaptırabilir.

(AŞAĞIDA YAZILAN HUSUSLARIN ŞİRKET ANA SÖZLEŞMESİNDE BULUNMASI ÖNEMLİDİR.)

Şirket amacı çerçevesinde yurt içinde veya yurt dışında komisyonculuk faaliyetinde bulunabilir, acentalar ve ticari mümessillikler verebilir veya acentalık ve ticari mümessillikler alabilir. Ticari faaliyetleri için yurt içinden ve yurt dışından kısa, orta ve uzun vadeli krediler veya ikrazlar alabilir.

Markalar, patentler ve diğer sair sınai hakları kurabilir, satın alabilir, bunları tescil ettirebilir. Devir veya temlik etmek suretiyle satın alabilir, bunları şirket adına kiralar veya şirket adına olanları bir başkasına kiralayabilir. KNOW-HOW anlaşmaları yapabilir.

Faaliyet alanı dahilinde her türlü gayri menkulleri (arsa halinde veya yapılmış binalar şeklinde) satın alabilir, satabilir, devir ve temlik yapabilir, kiralayabilir veya kiraya verebilir. Bunların üzerine bankalar veya şahıslar lehine ipotekler koydurabilir veya şirket lehine olarak şahıslardan veya şirketlerden ipotekler veya aynı hakları alabilir. Almış olduğu bu ipotekleri ve hakları 3.kişilere devir ve temlik edebilir. Hak ve alacaklarının tahsili için aynı veya şahsi her türlü teminat alabilir, verebilir ve kefil olabilir.

Faaliyet alanı dahilinde ilgili konularda işletme, teşebbüs ve ortaklıklar tarafından çıkarılan hisse senetlerini, tahvilleri ve diğer menkul kıymetleri aracılık yapmamak kaydı ile satın almak ve yine aracılık yapmamak kaydıyla bunların iştirak taahhütlerinde bulunmak, bunları satmak, mübadele etmek, devretmek, rehin veya başkaca surette teminat olarak göstermek ve bunların üzerinde her türlü işlemlerde bulunabilir.

Yerli veya yabancı sermaye ile işbirliği yapmak, şirkete yabancı ortak alınması işlemlerini yapabilir.

Yukarıda gösterilen konulardan başka ileride Şirket için faydalı ve lüzumlu görülecek başka işlere girişilmek istendiği takdirde Yönetim Kurul'un onayına sunulacak ve bu yolda karar alındıktan sonra Şirket bu işleri de yapabilecektir.

(1) Ticaret Ünvanı .

Ticaret Ünvanı Türk Ticaret Kanunu'nun 45'inci maddesi gereğince şirketin faaliyet konusunu gösterecek şekilde tesbit edilir.

Tüzel kişi tacirlerin ticaret ünvanları Türkiye düzeyinde korunduğundan tesbit edilen ünvanın daha önce herhangi bir sicil dairesinde tescil edilmemiş olması gerekir.

(2) Amaç ve Konu:

Şirketin faaliyet göstermek istediği konu Türk Ticaret Kanunu'nun 271 inci maddesi gereğince kanunen yasaklanmış olmamalıdır.

Ana sözleşmeye şirketin gerçekten faaliyet göstereceği en azından sektör bazında belli bir konu yazılmalıdır. Her konuyu kapsayacak tarzda bir anasözleşme düzenlenmemelidir. Şirketin anasözleşmesine yazılabilecek amaç ve konular ticaret ünvanında gösterilen konu ile sınırlıdır.

ŞİRKETİN MERKEZİ :
Madde-4 : Şirketin merkezi.....'dir.
Adresidir. Adres değişikliğinde yeni adres, ticaret siciline tescil ve Türkiye ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan ettirilir ve ayrıca Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bildirilir. Tescil ve ilan edilmiş adrese yapılan tebligat şirkete yapılmış sayılır. Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içinde tescil ettirmemiş şirket için bu durum fesih sebebi sayılır.

ŞİRKETİN SÜRESİ :
Madde-5 : Şirketin süresi kesin kuruluşundan başlamak üzere (49/99) yıldır.

SERMAYE VE HİSSE SENETLERİNİN NEV'İ:

Madde-6 : Şirketin sermayesi lira kıymetindedir. Bu sermaye, her biri lira kıymetinde hisseye ayrılmıştır.
Bundan hisseye karşılık lirası,
Bundan hisseye karşılık lirası,
Bundan hisseye karşılık lirası,
tarafından muvazaadan arı olarak tamamı taahhüt edilmiş olup, _'ü tescil ve ilan tarihinden itibaren en geç üç ay içinde, kalanı ise üç yıl içerisinde ödenecektir. Bu husustaki ilanlar ana sözleşmenin 12. Maddesi gereğince yapılır.

(Şirket sermayesinin en az 50 milyar TL olmak üzere şirketin amaç ve konusuyla mütenasip olarak tesbit edilmesi gerekir, Türk Ticaret Kanunu'nun 279 uncu maddesinin ikinci fıkrasının üçüncü bendi uyarınca şirket esas sermayesinin miktarı ile her payın itibari kıymeti ve sermayenin ödeme suret ve şartlarının ana sözleşmede gösterilmesi zorunludur.

Buna göre, özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere ana sözleşmenin sermayeye ilişkin maddesinde, sermayenin muvazaadan arı şekilde tamamen taahhüt edildiği ve nakdi sermayenin 1/4 ünün ödendiği veya şirketin kuruluşunun tescil tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde, kalanının da en geç üç yıl içerisinde olmak üzere şirkete ödeme zamanı belirtilecektir.)

YÖNETİM KURULU ve SÜRESİ :

Madde-7 : Şirketin işleri ve idaresi Genel Kurul tarafından Türk Ticaret Kanunu Hükümleri dairesinde hissedarlar arasından seçilecek (.....) üyeden oluşan bir yönetim kurulu tarafından yürütülür.

İlk Yönetim Kurulu Üyesi olarak:

.....
.....
.....
..... seçilmişlerdir. Yönetim Kurulu Üyeleri en çok 3 yıl için seçilebilirler. İlk yönetim Kurulu Üyeleri (.....) yıl için seçilmişlerdir. Seçim süresi sona eren Yönetim Kurulu Üyeleri yeniden seçilebilirler.
Genel Kurul lüzum görürse Yönetim Kurulu üyelerini her zaman değiştirebilirler.

ŞİRKETİN TEMSİL ve İLZAM YÖNETİM KURULU ÜYELERİ'nin GÖREV TAKSİMİ:

Madde-8 : Şirketin Yönetimi ve dışarıya karşı temsili Yönetim Kurulu'na aittir. Şirket tarafından verilecek bütün belgelerin ve yapılacak sözleşmelerin geçerli olabilmesi için, bunların şirket ünvanı altına konmuş ve şirketi temsile yetkili kişi veya kişilerin imzasını taşıması gereklidir.

Yönetim Kurulu, Türk Ticaret Kanunu'nun 319'ncü Maddesi'ne göre Şirketi temsil ve idare yetkisinin hepsini veya bazılarını Yönetim Kurulu Üyesi olan bir veya birkaç murahas üyeye veya pay sahibi olmaları zorunlu bulunmayan Müdürlere bırakabilir.

Şirketi işlerinin ve faaliyetinin gelişmesi ile Yönetim Kurulu lüzum ve ihtiyaç gördüğü takdirde idare işlerinin ve görevlerinin kendi üyeleri arasında ne şekilde ve hangi esaslar da-iresinde taksim edileceğini tespit eder.

DENETÇİLER ve GÖREVLERİ:

Madde-9 : Genel Kurul gerek hissedarlar arasından gerekse dışardan en çok üç yıl için bir veya birden fazla Denetçi seçer. Bunların sayısı beşi geçmez. Genel Kurul seçilen Denetçiyi her zaman azil ve yerine diğer bir kimseyi tayin edebilir.

Görev süresi biten denetçilerin tekrar denetçiliğe seçilmesi caizdir.

İlk Denetçi olarak

.....
.....
.....
.....
.....

Bir yıl süre ile seçilmişlerdir.

Denetçiler Türk Ticaret Kanunu'nun 353-357. Maddelerinde sayılan görevleri yapmakla yükümlüdürler.

(Denetçilerin uyrukları ve adresleri yazılacaktır.)

GENEL KURUL :

Madde-10 : Genel Kurullar, olağan ve olağanüstü toplantırlar. Bu toplantılara davette, Türk Ticaret Kanunu'nun 355, 365, 366 ve 368. maddeleri hükümleri uygulanır.

Toplantı Vakti : Olağan Genel Kurul, Şirketin hesap devresi sonundan itibaren 3 ay içinde ve senede en az bir defa; Olağanüstü genel Kurullar ise, Şirket işlerinin icab ettirdiği hallerde ve zamanlarda toplanır.

Rey Verme ve Vekil Tayini: Olağan ve Olağanüstü Genel Kurul toplantılarında hazır bulunan hissedarların veya vekillerinin bir hisse için bir oyu vardır. Genel Kurul Toplantılarında hissedarlar veya hariçten tayin edecekleri vekil vasıtasıyla temsil ettirebilirler. Şirkete hissedar olan vekiller kendi oylarından başka temsil ettikleri hissedarların temsil ettikleri oyları da kullanmaya yetkilidirler. Vekaletnamenin Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiser Yönetmeliğinin 21. Maddesindeki esaslara göre düzenlenmesi şarttır.

Müzakerenin Yapılması ve Karar Nisabı: Şirket Genel Kurul Toplantılarında, Türk ticaret Kanunu'nun 369.maddesinde yazılı hususlar müzakere edilerek gerekli kararlar alınır. Genel Kurul Toplantıları ve bu toplantılardaki karar nisabı, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabidir.

Toplantı Yeri : Genel Kurul, Şirketin merkez adresinde veya yönetim merkezinin bulunduğu şehrin elverişli bir yerinde toplanır.

TOPLANTILARDA KOMİSER BULUNMASI:

Madde-11 : Gerek Olağan ve gerekse Olağanüstü Genel Kurul toplantılarında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Komiserinin bulunması ve toplantı tutanaklarını ilgililerle birlikte imza etmesi şarttır. Komiser giyabında yapılacak Genel Kurul toplantılarında alınacak kararlar ve Komiserin imzasını taşımayan toplantı tutanakları geçerli değildir.

İLAN

Madde-12 : Şirkete ait ilanlar Türk Ticaret Kanunu'nun 37. maddesinin, 4. Fıkrası hükümleri saklı kalmak şartıyla Şirket merkezinin bulunduğu yerde çıkan bir gazete ile en az 15 gün evvel yapılır. Mahallinde gazete yayınlanmadığı takdirde ilan en yakın yerlerdeki gazete ile yapılır. Ancak Genel Kurulun toplantıya çağırılmasına ait ilanlar Türk Ticaret Kanunu'nun 368. Maddesi hükmü gereğince ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere en az iki hafta evvel yapılması zorunludur. Sermayenin azaltılması ve tasviyeye ait ilanları için Kanun'un 397. Ve 438. maddeleri hükümleri uygulanır.

HESAP DÖNEMİ

Madde-13 : Şirket hesap yılı Ocak ayının birinci gününden başlar ve Aralık ayının sonuncu günü sona erer. Fakat birinci hesap yılı Şirketin kesin olarak kurulduğu tarihten itibaren başlar ve o senenin aralık ayının sonuncu günü sona erer.

KARIN TESPİTİ ve DAĞITIMI:

Madde-14 : Şirketin genel masrafları ile muhtelif amortisman bedelleri gibi Şirketçe ödenmesi veya ayrılması zorunlu olan miktar hesap yılı sonunda tespit edilen gelirlerden indirildikten sonra geriye kalan miktar safi karı teşkil eder. Safi karın tespiti hususunda Türk Ticaret Kanunu'nun, Vergi Usul Kanunu'nun vesair Mali Kanunların hükümlerine uyulur.

Yukarıdaki madde gereğince tespit olunacak safi kardan ödenmesi gereken vergiler düşüldükten ve bu suretle meydana gelecek kardan evvela %5 kanuni ihtiyat akçesi ayrılır. Ve kalandan itfa edilmemiş hisse senetlerinin bedelleri ödenen kısmına %.....(.....) oranında birinci temettü verilmesine yetecek miktarda çıkarılır.

Geri kalan kısmı Genel Kurulun tespit edeceği şekil ve surette dağıtılır yada dağıtılmaması ve yedek akçe olarak bırakılması hususunda karar verebilir.

Kurucular ve Yönetim Kurulu Üyeleriyle, memur ve hizmetlilere ayrılacak miktarlarla, ikinci temettü hissesi olarak hissedarlara dağıtılması kararlaştırılan ve kara iştirak eden kuruluşlara dağıtılan paradan Türk Ticaret Kanunu'nun 466. Maddesinin 2. Fıkrasının 3 numaralı bendi gereğince %10 kesilerek adi ihtiyat akçesine eklenir.

Ortaklara dağıtılmasına karar verilen birinci ve ikinci temettü payının hangi tarihte ödeneceği genel Kurul tarafından tespit olunur.

Türk Ticaret Kanunu'nun 466/3 maddesi hükmü saklıdır.

İHTİYAT AKÇESİ

Madde-15 : Şirket tarafından ayrılan ihtiyat akçeleri hakkında Türk Ticaret Kanunu'nun 466 ve 467. Maddeleri hükümleri uygulanır.

ORTAKLAR ARASI İLİŞKİLER:

Madde-16 : Şirket ortakları birbirleri ile olan ilişkilerde en üstün ihtimam ve özeni göstermeyi, ilişkilerinde evleviyetle iyiniyet hükümlerini baz almayı kabul ve taahhüt ederler. Şirket ortakları kendi aralarında herhangi bir uyuşmazlığa düştüklerinde öncelikle kendi aralarında çözüm aramayı, olmadığı takdirde hakem heyetlerine başvurmayı kabul ve taahhüt etmişlerdir.

KANUNİ HÜKÜMLER

Madde-17 : Bu Anasözleşmede bulunmayan hususlar hakkında Türk Ticaret Kanunu hükümleri uygulanır.

DAMGA VERGİSİ

Geçici Madde : Bu anasözleşme ile ilgiliTL.
Damga Vergisi üç ay içinde ilgili vergi dairesine ödenecektir.

KURUCULAR

Kurucunun Adı ve Soyadı İmza

.....
.....
.....

EK 2:

LİMİTED ŞİRKET ANASÖZLEŞMESİ

KURULUŞ :
Madde-1 : Aşağıdaki adları, soyadları, ikametgahları ve uyrukları yazılı kurucular arasında bir Limited Şirket kurulmuştur.

Sıra no	Kurucunun Adı ve Soyadı	İkametgah Adresi	Uyruğu
1
2

ŞİRKETİN ÜNVANI :
Madde-2 : Şirketin ünvanı Limited Şirkettir.

(Ünvanında şirketin faaliyet konusu gösterilecektir. (T.T.K.Md.45) Tesbit edilen ünvanın daha önce herhangi bir sicil dairesinde tescil edilmemiş olmaması gerekir. Ünvan Türkçe olarak tesbit edilmiştir. Ünvan şirketin durumu hakkında üçüncü şahıslarda yanlış bir kanaatin meydana gelmesine yol açacak mahiyette veya gerçeğe ve kamu düzenince aykırı olmamalıdır. (T.T.K.Md.48)

AMAÇ VE KONU :
Madde-3 : Şirketin amaç ve konusu başlıca şunlardır.
.....
.....

(TEKSTİL ŞİRKETLERİ İÇİN ÖRNEK OLABİLİR)

Her türlü örme ve dokumadan mamül pamuk, polyester ve her türlü muhteviyata sahip ip-liklerin imalatı, ithalatı, ihracatı, pazarlaması, dahili ve harici ticaretinin yapılması, Her türlü muhteviyata sahip kumaşların imalatı, ithalatı, ihracatı, pazarlaması, depolanması, dahili ve harici ticaretinin yapılması, Her nevi deri, tekstil, konfeksiyon ürünleri ile tekstil ürünlerinin imalatını, ithalatını, ihracatını, pazarlamasını yapmak, Her türlü malzemelerden erkek ve kadın çorapları, iç çamaşırları, pantolonları, gömlekleri, kabanları, pardesuları, sair tekstil malzemelerinin imalatı, ihracatı, ithalatı, pazarlaması, dahili ve harici ticaretinin yapılması, depolanması, Şirket bunları kendisi imal edebileceği gibi fason olarak başka firmalara yaptırabilir.

(AŞAĞIDA YAZILAN HUSUSLARIN ŞİRKET ANA SÖZLEŞMESİNDE BULUNMASI ÖNEMLİDİR.)

Şirket amacı çerçevesinde yurt içinde veya yurt dışında komisyonculuk faaliyetinde bulunabilir, acentalar ve ticari mümessillikler verebilir veya acentalık ve ticari mümessillikler alabilir. Ticari faaliyetleri için yurt içinden ve yurt dışından kısa, orta ve uzun vadeli krediler veya ikrazlar alabilir.

Markalar, patentler ve diğer sair sinai hakları kurabilir, satın alabilir, bunları tescil ettirebilir. Devir veya temlik etmek suretiyle satın alabilir veya bu hakları şirket adına kiralar veya şirket adına olanları başkasına kiralayabilir. KNOW-HOW anlaşmaları yapabilir.

Faaliyet alanı dahilinde her türlü gayri menkulleri (arsa halinde veya yapılmış binalar şeklinde) satın alabilir, satabilir, devir ve temlik yapabilir, kiralayabilir veya kiraya verebilir. Bunların üzerine bankalar veya şahıslar lehine ipotekler koydurabilir veya şirket lehine olarak şahıslardan veya şirketlerden ipotekler veya aynı haklar alabilir. Almış olduğu bu ipotekleri ve hakları 3.kişilere devir ve temlik edebilir. Hak ve alacaklarının tahsil için aynı veya şahsi her türlü teminat alabilir, verebilir ve kefil olabilir.

Faaliyet alanı dahilinde ilgili konularda işletme, teşebbüs ve ortaklıklar tarafından çıkarılan hisse senetlerini, tahvilleri ve diğer menkul kıymetleri aracılık yapmamak kaydı ile satın almak ve yine aracılık yapmamak kaydıyla bunların iştirak taahhütlerinde bulunmak, bunları satmak, mübadele etmek, devretmek, rehin veya başkaca surette teminat olarak göstermek ve bunların üzerinde her türlü işlemlerde bulunabilir.

Yerli veya yabancı sermaye ile işbirliği yapmak, şirkete yabancı ortak alınması işlemlerini yapabilir.

Yukarıda gösterilen konulardan başka ilerde şirket için faydalı ve lüzumlu görülecek başka işlere girişilmek istendiği takdirde ortaklar kurulu karar aldıktan sonra şirket bu işleri de yapabilecektir.

(Tescil ve ilan ettirilecektir.)

(Şirketin faaliyet göstermek istediği konu kanunen yasaklanmış olmamalıdır. Anasözleşmeye şirket gerçekten faaliyet göstereceği en azından sektör bazında belli bir konu yazılmalıdır. Her konuyu kapsayacak tarzda bir anasözleşme düzenlenmemelidir. Şirketin anasözleşmesine yazılabilecek amaç ve konular ticaret ünvanında gösterilen konu ile sınırlı olmamalıdır.)

ŞİRKETİN MERKEZ VE ŞUBELERİ:

Madde-4 : Şirketin merkezi dir. Adresi dir. Adres değişikliğinden yeni adres, ticaret siciline tescil ve Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan ettirilir. Tescil ve ilan edilmiş adrese yapılan tebligat şirkete yapılmış sayılır. Tescil ve ilan edilmiş adresinden ayrılmış olmasına rağmen, yeni adresini süresi içinde tescil ettirmemiş şirket için bu durum fesih sebebi sayılır.

SÜRE :
Madde-5 : Şirketin süresi tescil ve ilan edildiği tarihten başlamak üzere yıldır.

SERMAYE :
Madde-6 : Şirketin sermayesi lira Olup bunun, paya karşılık olan lirası paya karşılık olan lirası tarafından esas sermaye tekabül eden paylar muvazaadan ari şekilde ve tamamen taahhüt edilmiştir. Nakdi sermayenin $\frac{1}{4}$ ü şirketin kuruluşunun tescili tarihinden itibaren en geç üç ay içerisinde, kalan $\frac{3}{4}$ sermaye ise tarihinde ödenecektir.(3)

(Şirket sermayesinin en az 5 milyar olmak üzere şirketin amaç ve konusuyla mütenasip olarak tesbit edilmesi gerekir. Ortakların koyacakları sermayenin en az 25 milyon TL. veya bunların katlanılması lazımdır. Geri kalan $\frac{1}{4}$ sermayenin en geç 3 yıl içerisinde olmak üzere şirketçe ödeme zamanı belirlenecektir. Özel mevzuatında sermayenin tamamının veya $\frac{3}{4}$ ünden fazlasını belli bir sürede ödemesi şart kılınan şirketlerin anasözleşmelerinin sermayeye ilişkin maddeleri buna göre düzenlenir.)

İLAN :
Madde-7 : Şirkete ait ilanlar, Türk Ticaret Kanunu'nun 37. maddesi hükümleri saklı kalmak şartıyla, şirket merkezinin bulunduğu yerde en az bir gazete ile asgari (7) gün evvel yapılır.

ŞİRKETİN İDARESİ :
Madde-8 : Şirketin işleri ve muameleleri ortaklar kurulu tarafından seçilecek bir veya birkaç müdür tarafından yürütülür. İlkyıl için şirket müdürü olarak seçilmiştir.

TEMSİL :
Madde-9 : Şirketi müdürler temsil ederler. Şirketi ilzam edecek imzalar ortaklar kurulu tarafından tesbit, tescil ve ilan olunur. İlk yıl için müdür seçilen münferit /müşterek imzası ile temsil ve ilzama yetkili kılınmıştır.

HESAP DÖNEMİ :
Madde-10 : Şirketin hesap yılı Ocak ayının birinci günü sona erer. Yalnız ilk hesap yılı şirketin kesin surette kurulduğu tarihten başlayarak Aralık ayının sonuncu günü biter.

KARIN DAĞITIMI :
Madde-11 : Şirketin safi karı yapılmış her çeşit masrafların çıkarılmasından sonra kalan miktardır. Safi kardan her sene evvela %5 ihtiyat akçesi ayrılır; kalan miktardan hissedarlara ödenmiş sermaye üzerinden hisseleri oranında dağıtılır. Kara iştirak edenlerle hissedarlara dağıtılması kararlaştırılan miktardan T.Ticaret Kanunu'nun 466. Maddesinin 2. Fıkrasının 3 numaralı bendi gereğince %10 ayrılarak umumi yedek akçeye eklenir. Kardan bir kısmının hissedarlara dağıtılması veya şirket adına işletilmesi veya memurlara, hizmetlilere ikramiye olarak verilmesi gibi kararlar şirket sermayesinin en az % 51 ini temsil eden hissedarların kararına bağlıdır.

İHTİYAT AKÇESİ :
Madde-12 : Safi kârdan her yıl öncelikle % 5 ihtiyat akçesi ayrılır. İhtiyat akçesi şirket sermayesinin %20 sine çıkıncaya kadar ayrılır. Bu miktarın azalması halinde yeniden ihtiyat akçesinin ayrılmasına devam olunur. Kanuni ihtiyari akçeleriyle kanun ve bu anasözleşme hükümlerine göre ayrılması gereken miktar safi kardan ayrılmadıkça hissedarlara kar dağıtılamaz.

ORTAKLAR ARASI İLİŞKİLER:
Madde-13 : Şirket ortakları birbirleri ile olan ilişkilerde en üstün ihtimam ve özeni göstermeyi, ilişkilerinde evleviyetle iyiniyet hükümlerini baz almayı kabul ve taahhüt ederler. Şirket ortakları kendi aralarında herhangi bir uyuşmazlığa düştüklerinde öncelikle kendi aralarında çözüm aramayı, olmadığı taktirde hakem heyetlerine başvurmayı kabul ve taahhüt etmişlerdir.

KANUNİ HÜKÜMLER :
Madde-14 : Bu anasözleşmede bulunmayan hususlar hakkında Türk Ticaret Kanunu'nun hükümleri uygulanır.

DAMGA VERGİSİ :
Geçici Madde : Bu anasözleşme ile ilgiliTL. Damga vergisi üç ay içerisinde ilgili vergi dairesine ödenecektir.

Kurucunun Adı ve Soyadı	İmza
.....
.....
.....